

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Deum per essentiam, siue absolutè & simpliciter infinitum esse, ex fide & ratione constat.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

infinito magno (quod est idem) magnitudine molis, seu quantitatis (cum corporeus & materialis non sit Deus, sed spiritualis) sed perfectionis in essendo, quæ sola Deo competere potest.

CERTAMEN I.

Deum per Essentiam, siue absolutè, & simpliciter infinitum esse, ex Fide, & ratione constat.

1. De Infinitatem negasse consequenter, licet non expresse, & in terminis videntur qui circa eius spiritualitatem errarunt: quorum error de spiritualitate, seu immaterialitate Dei disputantibus nobis exponitur in terminis. Verum Dei Infinitatem negavit Vortius Calumniosa apud Becanum tom. 1. summ. tract. 1. cap. 5. vel eo maxime, quod nusquam, inquit ille, in Scripturis Infinitus dicitur, aliique ridiculis rationibus, quæ neminem mouere possent, nisi hunc qui risum omnium potest mouere: Et quod ad Scripturam atinet solis oculis, non autem mente, & discursu opus est, vt Deus in illis Infinitus legatur. Idemque sensibile videntur innominati Doctores à Bonauen. in 1. d. 43. art. 1. qu. 2. afferentes Deum, nobis quidem Infinitum esse, non autem secundum veritatem: atque adeo nec sibi, qui veritas est.

2. Certum igitur est: tum ex Fide, tum ex ratione Deum Infinitum esse absolutè, & simpliciter secundum entitatem, & Essentiam suam, seu in genere entis, ea nimirum Infinitate, quæ alteri nequeat conuenire: ac proinde ipsius sit propria. Ita enim censent Patres, & Theologi omnes ad vnum, quin Arist. 3. physicor. cap. 4. text. 30. id et Anaximandro, & Philo sophis, de primo principio (quo nomine Deum intelligebat) refert, & laudat. Probatum ex Psalm. 144. Magnitudo inis eius non est finis. Baruch. 3. Magnus est: & non habet finem. Dionys. 9. de diuin. nom. Magnus est super omnem magnitudinem, omnem transiens infinitatem. Nyssen. Orat. 1. in facianus hominem Genes. 1. Magnam cogita: & huic magno plus etiam, atque etiam adde quam cogitasti, atque ita exple cogitationem tuam; neque vquam qua infinita sunt capies. Nec magnitudinem concluditur, nec finitus cohibetur. Theodor. 2. de Provident. Deus ipse & increatus: & infinitus est, omnia complectitur ipse a nullo circumscriptus. Damascen. 1. de Fide cap. 4. Infinitus est Deus: & incomprehensibilis, atque hinc vnam ex eo percipi, & comprehendendi potest: quod nimirum ipse Infinitus, & incomprehensibilis sit. Obuia hæc, & plura ex Patribus passim: quare definita hæc veritas est, cap. sumitur de sum. Trinit. & Fide Cathol.

3. Neque vero eadem conclusio est à ratione obsecution. Missa vero ratione illa S. Thom. subtili ducta ex impossibilitate limitationis mutue substantialis, seu essentialis potentie & actus, quæ est in materia, & forma physica, atque metaphysica generis & speciei, atque essentia, & existentia, seu actualis esse (quæ omnia Deus, vt potè actus purissimus, non habet) quia hanc subtilem limitationem substantialem materiam per formam, aut generis, & differentia, aut essentia per existentiam satis assequi non possunt: neque Vasquius & Soarius, assequuntur. Probatum primo: quia limitatio Essentia, & entitatis creatæ prouenit ex eo, quod ab alio, ac non vniuocè sit, ac proinde creatura: atqui Deus Essentia sua à nullo est, neque creatura, sed increatum quid, & à se est: ergo Deus non limitatus, & finitus, sed illimitatus, atque infinitus essentia sua est. Maior probatur: quia ex eo, quod aliquid ab alio sit, & non vniuocè, necesse est ab eo contineri secundum suum esse eminenter: atqui, quod ab alio eminenter continetur, continetur ab illo tanquam ab excedente ipsius esse: ergo terminatur ab eo extrinsecè, tanquam à maiori in suo esse. ergo suum esse intrinsecè terminatum, limitatum, ac finitum est. Pater consequentia: quia, quod intrinsecè interminatam, ac non terminatum est, nequit extrinsecè terminum habere. Dixi a quo uocè sit ab alio, sicut creatura sunt à Deo: Nam ex eo maiori- tas continens causæ, respectu sui effectus clarissè deducitur. *Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.*

citur. Cum in causis vniuocis continentia præcisa non at- quatur continentis maioritatem, saltem adeo clarè.

4. Probatum Secundo: quia Deus Essentia, & entitate sua est causa eminenter continens omnem entitatem limitatam possibilem, vt modo dicebamus: ergo est excedens omnem entitatem limitatam possibilem Essentia, & entitate sua: ergo est essentia, & entitate sua Deus; Infinitus. Probatum consequentia hæc: quia quod excedit omne limitatum essentia, & entitate sua, ac finitum essentia, & entitate sua infinitum est. Hoc argumentum ex parte potentie passiuæ, seu participabilitatis essentia, & entitatis Dei à creaturis omnibus possibilibus, eodem pacto fieri potest. Sed dices vltimam consequentiam non tenere: quia solum inferitur maius quid esse Deum omnibus possibilibus finitis entitate, & essentia sua: ad hoc autem opus non esse quod ea infinite excedat, sed finitè: quemadmodum ex eo, quod homo inferiorum omnium specierum, quæ infinite sunt, perfectionem essentialem eminenter contineat non inferitur eum infinite perfectionis essentialis, seu essentia esse. Verum consequentia tenet. Nam hominem perfectiorem ex specie, & essentia sua esse, non est continere in se formaliter, aut eminenter omnes essentias, seu entitates specierum inferiorum: non formaliter, quia homo non est leo, equus, aut asinus, & aliquid amplius, sed solum habet eorum prædicata communia formaliter, & differentiam vltimam se tota diuersam ab eorum differentis specificis, & se tota eis perfectiorem. Neque eminenter: quia omnium specierum inferiorum causa adæquata, seu virtus causatiua non est, in qua solum eminentialis continentia omnium collectiue, quæ potest producere inuenitur necessario; nec dare possit, quod non habet: inuenitur autem in Deo, qui proinde Infinitus est sua essentia, & entitate est, cum infinitas etiam specie entitates diuersas contineat. Quod si inthes: Cum omnia possibilia limitata secundum essentiam sint, adhuc tenere solutionem: quod ab eum finitè, licet maiori contineantur, vt tamen abstraham modo, an possibilia syncretematiçè, infinita sint: ostendo, dato etiam, quod solum finita sint, tenere consequentiam: quia, quod ita in se omnia possibilia, licet finita, continet, vt, ni ipsarum infinitas repugnaret, repugnaret ex intrinsecè ipsius essentia, & entitate in illa infinitatem illorum non contineri, infinitum entitate, & essentia sua proculdubio est.

5. Argumentum hoc dederunt nobis Patres plures ex recitatis d. 2. qu. 1, ac luculenter Dionys. 9. de diuin. nom. Sic effatus. Magnus quidem Deus dicitur: tum ex sua magnitudine, quæ se, & cum omnibus quæ magna sunt communicat, & per omnem magnitudinem diffundit, atque extendit; locum omnem continet, omnem numerum superat, omnem infinitatem transiit: tum ex summa vi, actioni quæ magnitudine, ac muneribus, quæ ab ipso quasi fonte manant. Primum vero argumentum dederunt etiam nobis Patres plures ex recitatis d. 2. quæst. 2. præsertim Nazian. orat. illa 38. Cuius recitata verba eius Scholiasces Niceæ aureis ad rem hæc suis interpretatur. At Deus semper est, & vt cum diuino quo Dionysio dicam, vniuersam essentiam in seipso complectitur; Ego enim, inquit Scriptura, sum primus, & ego postea: & ante me non est alius Deus, nec post me futurus est. (Vtique non sola duratione, sed causalitate essentia suæ) subiunxit enim. Tota enim Essentia illius, nec principium habens (quia à se) nec finem habitura (vt finita cuncta à Deo agente libero, atque propter finem operante semper habet) quasi vastum quoddam pelagus Essentia (non dixit durationis) est.

6. Contra hanc Dei Infinitatem argues primò. Si Deus Infinitus esset per essentiam, & entitatem suam non compareretur secum in rerum natura alia entia, seu essentia: sicut infinitum corpus alia corpora non admitteret, sed eà mundo pelleret: quia omnia occuparet loca, & spacia: at essentia, & entiaque alia comparitur in rerum natura Deus: ergo Infinitus entitate, & essentia sua non est. Negatur maior. Entia enim præsertim substantialia non pugnant, sicut duo corpora respectu eiusdem spatij simul occupandi. Secundo obicies. Bonum, & Malum pugnant seque detrahunt: ergo infinitum bonum necessariò destruet omnia mala: atqui Deus Infinitus est infinitum bonum: ergo nulla sunt mala contra experientiam manifestam, quod ipsum

ORTEGA
In d. parti
D. VIIa

argui potest ex pugna infiniti cum finito. Distinguo antecedens respectu eiusdem subiecti pugnant bonum, & malum, finitum, & infinitum fateor; diuersiorum respectu nego. Et distinguo similiter consequens, respectu Dei, Concedo: respectu aliorum, Nego. Tertio dices, vel Deus potest facere infinitum per essentiam tale, vel non potest? Si potest: ergo Infinitas per essentiam attributum, & proprietas Dei non est. Si non potest: ergo infinita potentia, & continentia eminentialis in sua essentia non est. Respondeo, non posse: quia implicat infinitum per essentiam, quae ab alio causatiue sit.

7. Alia Vortij argumenta denique ridenda supersunt. Primum hanc postremam obiectionem videtur subodorari, sed cum catharro, cum adeo inepte ab ipso efformetur. Nulla creatura est infinita in genere entis: ergo nec Deus. Ac si argueret. Nulla creatura, inquit Becanus, est omnipotens: ergo nec Deus, vel hac, Quod in se quidquid est possibile in genere entis non continet (vt creatura) in genere entis infinitum non est: ergo nec, quod in omne continet. O sultes! Secundum. Esse infinitum actu, & esse hoc aliquid sunt contradictoria: ut Deus est actu hoc aliquid: ergo non est infinitum actu: Si id, quod actu hoc aliquid est, actu omnia possibilia ab imperfectione deoecta, in genere entis eminenter non contineret actu infinitum in genere entis non foret secus, cum continet, vt Deus. Tertium, quod infinitum est per essentiam, seu in genere entis, videtur clarè, nequit à creato intellectu: at Deus clarè, & intuitiue ab intellectu creato videtur: ergo Infinitus per essentiam, seu in genere entis non est. Sed maior est apud Catholicos omnes falsa: nec nisi Vortio, & Armenis vera: qui idè Deum clarè videri posse absolute negant, ne negent Infinitatem Dei notissimam, quo autem pacto Dei Infinitas cum visionis create, qua videtur, finitudine componatur, neque in hanc necessario Infinitas refundatur, contabit d. 5. qu. 3. cert. praeterim 3.

CERTAMEN II.

Malè Infinitas Dei per Essentiam, suè in genere entis statuitur à nonnullis.

1. CUM Infinitas omnis non aliter melius explicetur quam per negationem termini, quo finitum (in quouis genere sit) coeretur, ne vterius progrediatur: videndum est cuiusnam termini negatione Infinitas Dei per essentiam intelligenda, atque definienda sit, vt bene (quoad fieri à nobis pro hoc statu potest) definiatur, atque explicetur. Quocirca totidem dicendi modi, atque explicandi terminum, cuius negatione Infinitas Dei per essentiam, seu in genere entis constituitur, à Theologis afferuntur, quod ad eam probandam recensuimus. Primum S. Thom. per negationem termini actus, & potentiae siue physicae, vt est in materia respectu formae, & in hac respectu materiae, atque in essentia, & existentia: siue metaphysica, vt est in genere, & differentia, quibus omnibus limitationibus carer Deus, falsus ingenue sum me nullatenus eam assequi posse, cert. 1. num. 3. Etenim Angeli, & spirituales omnes substantiae, neque à forma, neque à materia limitantur, neque nisi per rationem, & finitatem logicè, vel potentia, & actu essentiae, & existentiae (quas respiciunt differre certissimum nobis est) vel generis, & differentiae constant: quare physice & realiter, ac verè limitari eis substantiae non spirituales possunt: quod autem ex natura & substantia, seu personalitate eiusmodi substantiae, tanquam actu, & potentia physice consent, earum limitationem non probat. Etenim, vt d. praemial. de Trinit. q. 2. cert. 5. docebamur Subsistentia, seu personalitas modus positius non est.

2. Sed, etsi modus positius esse admittatur, non tamen constat cum in natura, seu substantia Angeli recipi, tanquam in subiecto, neque illam in se recipere, vt mutuo in de alterum per alterum in suo esse limitetur, ni aliunde pimitata sint. Item, horum receptione, vel mutua, vel non

mutua admissa, si aliunde in suo esse finitè non consent, non satis apparet, quomodo eo formaliter limitentur, licet ex dependentia materiali in suo esse limitata fore probentur, vt statim in simili contra Vasq. virgebo. Solum enim determinatur altera per alteram, vt ex eis tertium quid consent, atque resultet, quod solum probat mutua eorum à se, & à tertio illo distinctionem, cum qua bene infinitas entis fœderatur. Alioqui (vt bene Alex. 1. p. qu. 6. m. 1. ad 3.) nec Deus Infinitus per essentiam, & in genere entis foret cum ab aliis omnibus distinguatur. Denique Dei Infinitas ab immaterialitate, & simplicitate Dei diuersum Attributum est: ac proinde compositionis absolute, è quibusque entibus sit, negatione (in qua Dei fiat Immaterialitas) & negatione compositionis ex materia (in qua Dei fiat Immaterialitas) constituitur formaliter nequaquam potest.

3. Albertus in 1. d. 43. art. 1. docet Infinitatem Dei secundum essentiam negatione definitionis, & comprehensionis aptissime explicari. Verum, si ibi intelligat definitionem logicam ex genere, & differentia constantem, iam impugnatus est n. 1. ac deinceps impugnatur: quia, si genus, & differentiam habere, neque obicit finitudinem: reneque infinitudini, vt eo num. atque d. 2. q. 5. cert. 1. ostendimus: neque ex eis constans definitio obicit: quare neque eius negatione explicabitur Infinitas. Tertio definitio logica, & si limitationem essentiae arguat, aut illic non constituit: cum opus rationis sit, pluribusque rationis entibus consistet: quare, neque ipsa, neque ad ipsam ordo potest reale, & veram rei limitationem continuare: ac proinde, neque eius negatio Infinitatem bene explicare. Ac de num. est definitio negatio, Dei arguit Infinitatem: Aut illam non facit, sed supponit: ex eo enim, quod Deus infinitus sit in se, eius à nobis indefinititas logica, à priori erit probanda: quare alter terminus, quam definitionis negatio, infinitatem Dei constituit.

4. Quod si definitionis nomine intelligat Albertus, cognitionis nostrae, vel loci, aut temporis circumscriptioem (qui duo postremi modi etiam ibi ab Alberto afferuntur): impugnatur Primo: quia Incomprehensibilitas aliud Attributum est ab Infinitate secundum essentiam, & in genere entis, sicuti, & Incircumscribilitas, seu Indefinititas loco, vel duratione, quae Immenfitatis, & Aeternitatis Attribute sunt: quae tria, vt talia, Infinitatem Dei per essentiam, atque in genere entis supponunt, atque à priori ex hac demonstrantur. Neque enim audiendi, quoad Incomprehensibilitatem per cognitionem, & visionem. Si enim de omni visione, & cognitione, etiam diuina, loquantur, in Deo non est respectu sui ipsius. Sed neque absolute respectu nostri: cum clara visione, licet supernaturali lumine, possint omnia intrinseca Deo representari, representanturque Beatis de facto, melius multò, clariusque, quam creata plura, quae dicuntur cognitione, & visione comprehendere: ac proinde Dei omnia cuiusmodi visione circumscribi, defini, ac fecundum totum, quod in se est, representantur comprehendendi, negari minime potest: licet ad comprehensionem, quam Scholastici excogitantur, & disputant, aliquid requiratur vterius, de quo suo loco si autem secundum totam suam entitatem, & esse intrinsece cum Deo representatione clara definitur secundum esse, seu in genere entis, Incomprehensibilis non est in se, vt hi Doctores aiebant.

5. Tertio aij communiter docent esse negationem numeri Attributorum & perfectionum Dei, quemadmodum vulgarem, & plausibilem appellat Vasquez d. 4. 5. cap. 1. sed tamen cum Dei perfectio, & bonitas vna tantum reuera summa, atque ab intellectu independentis sit, attributorum perfectionum pluralitas sit tantum per rationem: negatione numeri perfectionum, quae per rationem solum est, nequit vera & realis Infinitas Dei per essentiam, seu in genere entis constitui. Secundo neque Attribute & perfectiones, quas in Deo recensimus infinite numeraliter, seu fundamentaliter intelligendum patet, neque sic infinite numero erant, adhuc per rationem, & metaphysicè, ne dum physice. Nam continentia formalis, ac eminentialis Dei in quouis genere, simplicissima ac vniuersa, & physice & metaphysicè est (vt de physica Patres loquuntur, ac de metaphysica ostendimus d. 3. qu. vult.) Non autem compacta ex